MLADiNSKO

Draga **Potočnjak**

VSI JUNAKI ZBRANI

Foto: Miha Fras. Oblikovanje: Luka Cimolini

Režija in koreografija: Branko **Potočan** • Premiera: **21. 2. ob 17.00**

Primož **Bezjak** • Daša **Doberšek** • Uroš **Kaurin** • Boris **Kos** • Maruša **Majer** • Draga **Potočnjak** • Katarina **Stegnar** • Blaž **Šef** • Stane **Tomazin**

www.mladinsko.com • Sezona 2014/15 • Slovensko mladinsko gledališče, **Vilharjeva 11, 1000 Ljubljana**

Mestna občina Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Primož Bezjak kot Martin in Martin Krpan

Soliti pamet. Komu?

Tu je bla tu je ni ...

Katarina Stegnar kot Zala in Miklova Zala

Uroš Kaurin kot Krištof in Krištof Lambergar

Majhen sem – pa hud.

Človek na mestu!

Stane Tomazin kot Kralj Matjaž

Maruša Majer kot Mojca in Mojca Pokrajculja

Več glav več je.

Boris Kos kot Peter in Peter Klepec

Draga Potočnjak kot Liza, voditeljica kviza

Lenoba – gnusoba

Blaž Šef kot France in Daša Doberšek kot njegova mama

Kdor išče, ga najdejo.

Prodaja vstopnic
– v Prodajni galeriji
Trg francoske revolucije 5, 1000 Ljubljana
od ponedeljka do petka med 12.00 in 17.30
ob sobotah med 10.00 in 13.00
01 425 33 12
Možnost plačila s plačilnimi karticami BA Maestro, American Express, Eurocard, Karanta in Visa

– pri gledališki blagajni
Vilharjeva 11, 1000 Ljubljana
01 3004 902
uro pred začetkom predstave

– na spletu
www.mladinsko.com
nakup vstopnic s popusti prek spleta ni mogoč

Gledališki list Slovenskega mladinskega gledališča – sezona 2014/2015
Številka 3
Februar 2015
Izide ob vsaki premieri
Izdalo Slovensko mladinsko gledališče
Za izdajatelja Tibor Mihelič Syed

© Vse pravice pridržane

Uredništvo: Mateja Dermelj, Goran Injac, Tina Malič, Tibor Mihelič Syed, Tomaž Toporišič
To številko uredili: Andreja Kopač, Branko Potočan, Draga Potočnjak, Tomaž Toporišič
Avtorica besedil: Andreja Kopač
Z ustvarjalci se je pogovarjal: Tomaž Toporišič
Lektorica: Mateja Dermelj
Redaktorica: Tina Malič
Fotografije: Miha Fras
Oblikovanje: Luka Cimolini
Tisk: Collegium Graphicum, d. o. o., Ljubljana
Naklada: 300 izvodov

ISSN 2232-2019

MLADINSKO

Draga **Potočnjak**

VSI JUNAKI ZBRANI

Režija in koreografija:
Branko **Potočan**

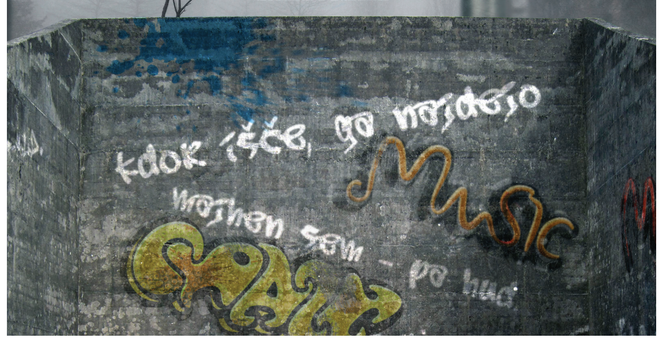

Slovensko mladinsko gledališče
Sezona 2014/2015
Uprizoritev 4

Draga Potočnjak:
Vsi junaki zbrani

Režija in koreografija: **Branko Potočan**

Igralci in soustvarjalci:
Blaž Šef – France
Maruša Majer k. g. – Mojca, tudi Mojca Pokrajculja
Boris Kos – Peter, tudi Peter Klepec
Katarina Stegnar – Zala, tudi Miklova Zala
Primož Bezjak – Martin, tudi Martin Krpan
Uroš Kaurin – Krištof, tudi Krištof Lambergar
Daša Doberšek – Francetova mama
Stane Tomazin – Kralj Matjaž
Draga Potočnjak – Liza, voditeljica kviza
Daša Doberšek – Glas iz režije

Dramaturgija: **Andreja Kopač**
Scenografija: **Branko Potočan** in **Sandi Mikluž**
Kostumografija: **Barbara Stupica**
Lektorica: **Mateja Dermelj**
Glasba: **Marko Brdnik, Jure Vlahovič**
Oblikovanje luči: **Tomaž Štrucl**
Oblikovanje zvoka: **Marijan Sajovic**
Oblikovanje maske: **Barbara Pavlin**
Vodja predstave: **Urša Červ**

Premiera: 21. februarja 2015 v zgornji dvorani SMG

Šepetalka: Maja Kozmos
Lučna mojstra: Matjaž Brišar, David Cvelbar
Tonski mojster: Silvo Zupančič
Asistent tonskega mojstra: Marijan Sajovic
Video tehnik: Dušan Ojdanič
Garderoberki: Andreja Kovač, Slavica Janošević
Izdelava kostumov: Marija Boruta
Izdelava klobuka: Pajk klobuki
Maskerka in frizerka: Nathalie Horvat
Rekviziterja: Gašper Tesner, Dare Kragelj
Odrski mojster: Boris Prevec
Odrski delavci: Samo Gerečnik, Valerij Jeraj, Mitja Strašek, Vlado Tot
Ključavničar: Sandi Mikluž
Mizar: Boštjan Kljakić Kim
Izdelava scenografije: delavnice SMG
Ekonom: Ivan Šikora
Čistilki: Ljubica Letić, Nevzeta Šabić

Dragi mladi junak!

Ko henganje pred šolo nadomestijo
pogovori preko skypa,
ko stol pred računalnikom postane tvoj najboljši prijatelj,
ko raje brskaš po svojem pametnem telefonu kot med stripi,
ko nimaš za nič več časa, saj je treba najprej zmagati na play stationu,
ko je živeti z glavo »v pravljicah« dopustno samo še za kakšen kviz, saj si jih že davno prerasel ...
se nenadoma čisto blizu, v tvojem mestu, na igrišču za šolo ...
pojavijo kot vihar, zbrani na kupu,
zatopljeni v priprave na poseben kviz znanja in spretnosti,
na kar radostno čakajo vse šolsko leto:
Vsi junaki zbrani.
Ena šola, eno igrišče, dve ekipi nasprotnikov:
Mojca, Peter in France proti Zali, Krištofu in Martinu.
Če prva ekipa stavi na znanje hipernačitanega Franceta,
se druga ekipa zanaša na Martinove gibalne spretnosti.
A tik pred kvizom leta se zgodi nesreča, ki pomeša »štrene«
v obeh ekipah ...

Ko že misliš, da so pravljični junaki del »zgodovine«,
jih predstava *Vsi junaki zbrani* znova »zbere na kup«,
čeravno so njihova junaška dejanja v pravljicah bolj kratkega diha.
Slovensko ljudsko pripovedništvo je polno junakov;
vedrih, hrabrih, hudomušnih in nekoliko »trdih« mož (in žena),
ki v pravljici vzamejo stvari v svoje roke v trenutku,
ko je treba premagati nasprotnika (tujca) in znova vzpostaviti red.
V ta namen se bodisi spopadejo z Brdavsom (Martin Krpan),
maščujejo sosedovim pastirjem (Peter Klepec)
ali premagajo Pegama ter si znova priborijo svojo posest (Krištof Lambergar).
Izpod turškega jarma uspe uiti pogumni Miklovi Zali,
Mojca Pokrajculja pa ponudi zatočišče vsem,
ki v nevihti trkajo na njen piskrček.
Kot skrito upanje Slovencev,
da se bo prebudil in narod rešil trpljenja in pogube,
pod Peco spi kralj Matjaž,
medtem ko njegova brada raste in raste ...

Pomisli, kdaj si nazadnje šel na šolsko igrišče,
kjer ste se s sošolci »dajali«, kdo dlje zdrži v vesi?
Pomisli, kdaj si nazadnje pohajal po gozdu, opazoval drevesa in skale in si predstavljal, kako so jih nekoč »zgradili« velikani ajdi?
Pomisli, kdaj si se nazadnje uprl zoprni učiteljici,
ki je hotela nepravično kaznovati sošolca za nekaj, česar ni naredil?
Pomisli, kdaj si nazadnje sam od sebe ugasnil televizijo,
izklopil računalnik, se ločil od svojega telefona,
zaloputnil vrata, si dal muziko na glas in šel ven ...
Če so tvoji popoldnevi prepredeni s krožki od ponedeljka do petka, domačimi nalogami in računalniškimi igricami kot edinim, kar te sprosti (in ja, tudi FB je kul), potem pomisli ...

Ko misliš, da si (samo) ti nekaj posebnega
in da te velikokrat nihče niti ne razume niti ne posluša,
vedi, da so takšni fantje in dekleta povsod okrog tebe,
samo da tega mogoče ne opaziš!
Tudi ključni junak zgodbe, desetletni France,
je vedoželjen ljubitelj knjig, a vse preobčutljiv za ta svet;
njegova glava se težko umiri, okolica ga težko sprejme,
kot da sploh ni del tega časa, ampak nekega drugega,
pravljičnega,
v katerem je krivica kaznovana in dobrota nagrajena.
Ko se znajde na preizkušnji, kako se po padcu
(znova) postaviti na noge,
se zastavita vprašanji, kdo mu bo pomagal
in kako si lahko dandanes sploh še pomagamo.
Vsak samemu sebi in drug drugemu. Skupaj.

Kaj če bi danes naredil nekaj, česar nisi še nikoli?
Kaj če bi se šel malo razgibat na dvorišče?
Kaj če bi poklical sošolko, ki ti je hotela posoditi zvezke, da bi prepisal snov,
pa jih nisi hotel, ker se ti ne da prepisovati?
Kaj če bi za sošolca, ki ne more na končni izlet, priredili sejem rabljenih knjig in zbrali denar?
Kaj če bi zavzeli učilnico za likovni pouk in pripravili razstavo?
Kaj če bi pri vas doma spekli piškote
in jih delili učiteljicam, ki so tisti dan tečne?
Kaj če bi jutri ustanovili šolski časopis, radijsko postajo, astrološki krožek in gledali zvezde?
Kaj če bi jutri šli z raketo na Madagaskar?
Kako? Skupaj!
Pa srečno!

Kralj Matjaž se je zbudil in hodi po deželi

Sodobno slovensko dramsko besedilo Drage Potočnjak *Vsi junaki zbrani* nagovarja mlade junake, naše otroke, ki pred televizijskim sprejemnikom in pred računalnikom presedijo toliko časa, kot otroci niso sedeli nikoli poprej! In ravno v tem vprašanju se odpira aktualizacija pravljičnih junakov v današnjem času, ki ga bolj kakor kdaj prej določa medijsko konstruirana realnost, v kateri **»kraljujejo« pametni telefoni, računalniki, play stationi, twitterji, facebooki, skypi** in drugo. Nadzor je v rokah medijskih mogotcev in oglaševalcev, ki skušajo čim več prodati čim mlajšim »potrošnikom«. Kaj se zgodi, ko mladi »potrošniki« sprevidijo njihovo igro? Je mogoče igrati tekmo, v kateri na koncu zmagajo vsi, tako tisti, ki imajo, kot tisti, ki nimajo?

Pravljice različnih zapisovalcev so dobile novo preobleko ter iz knjig in ekranov »skočile« naravnost pred nos vsem, ki jih že poznajo, pa tudi tistim, ki jih ne. Na videz oddaljeni in zaprašeni svet preteklosti ob gibu Branka Potočana in besedilu Drage Potočnjak zaživi v prav posebnem besedno-gibalnem prepletu, razumljivem vsakomur, ki se pusti zapeljati **svetu domišljije in urbanih gibalnih veščin – *parkurju*!*** In medtem ko se realni svet spaja z nevsakdanjim, čudežnim, svet skrivnostnih pravljičnih bitij tiho spaja otroška srca in svet odraslih, sploh tistih, ki iz svoje zavesti še niso prepodili drobnih skrivnosti življenja.

Besedilo, ki vsebino črpa iz zakladnice slovenskega pripovedništva in bajeslovja, se prepleta z gibom, ki je igriv, navdušujoč in mestoma vratolomen, razpira prostor za **igro v igri**, v kateri se zdi, da je (kakor v pravljici) vse mogoče! Današnji svet se povezuje s svetom junakov in – z junakom v vsakem od mladih gledalcev! Ravno zato se bodo v novi predstavi znašli vsi skupaj, pod eno streho, na enem mestu, kjer (ga) bodo znova lomili po svoje: France (»pesnik«), Peter (Klepec) in Mojca (Pokrajculja) pa Krištof (Lambergar), Martin (Krpan) in (Miklova) Zala ter kralj Matjaž. Ob njih pa še Francetova mama in v televizijskem studiu voditeljica kviza Liza. Predstava *Vsi junaki zbrani* poudarja aktualnost pravljic danes, saj s pomočjo *parkurja* in *resničnostnega šova* dobijo razsežnost, ki sega dlje kot junaki iz arhaičnega sveta.

Junak nad junaki France ni drugačen le zato, ker je dve leti mlajši od drugih, pač pa tudi zato, ker je drugačen po značaju. Fant se vedno znova izkaže s svojo zrelostjo in **neprecenljivim znanjem**. Zaradi izjemnih sposobnosti je tudi preskočil dva razreda v šoli. Vendar je to zanj v vsakdanjem življenju prej težava kot prednost, saj je telesno precej manj razvit od sošolcev. Telesna moč in spretnost pa sta posebej pri odraščajočih dečkih, ki začenjajo iskati svoj prostor pod soncem, še kako pomembni.

Lastnosti junakov vstopijo v ospredje v trenutku, ko hočejo mediji in korporacije na vsak način doseči svoje in »junakom« vsiliti svoja pravila igre. Princip na videz **brezizhodne situacije**, v kateri se prvi znajde France, pozneje pa še vsi drugi junaki, ki pridejo v spor s svojo okolico, z natanko tistim medijsko konstruiranim svetom, brez katerega se moremo več preživljati vsakdana, je hkrati položaj malega človeka v sodobnem svetu, ki ga sistem melje in melje, sam pa ne ve več, kako se mu postaviti po robu, kaj narediti.

Junaki so junaki ravno zato, ker naredijo nekaj, s čimer (si) odgovorijo, **kako (si) pomagati v svetu, ki je nepravičen in krut**, ki dopušča, da imajo nekateri vsega preveč, drugi pa ničesar, in ki ne prenese (več) pravljic. Ob tem uživajo, saj so močni oziroma to postanejo natanko v tistem hipu, ko začnejo – **držati skupaj**!

*Beseda izhaja iz francoščine, v kateri so prvotni zapis *parcours* preoblikovali v *parkour*, angl. *free running*. Gre za premagovanje ovir, ki se pojavijo na poti – medtem ko se premikamo z ene točke do druge, čim bolj inovativno premagujemo ovire, na katere naletimo, npr. klopce, korita za rože, količke, drogove.

Ustvarjalci o predstavi

Tomaž Toporišič: Kaj si vsak od vas želi povedati s to predstavo?

Branko Potočan: Vsak mora v sebi samem najti junaka. Tako kot pravi kralj Matjaž v naši predstavi: na koncu si sam in sam boš moral nekaj storiti. To ni tragika, ampak resnična morala zgodbe. Če sam ne narediš koraka v smer, ki si jo želiš, se to ne bo zgodilo. Parkur kaže na to, da stvari ne bomo dosegli na kavču, v mirovanju, ampak v gibanju, v druženju z drugimi, s pomočjo katerega bomo našli mesto v družbi. In gibanje je za otroke naravni način realizacije, doseganja ciljev. Parkur je orodje, ki je brezplačno in s pomočjo katerega se lahko uresničimo ne glede na socialne in druge družbene omejitve. Je prostor svobode. Parkur je način življenja. Hkrati pa ni samo telesna dejavnost, ampak vključuje snemanje, fotografiranje, montažo, celo vrsto drugih reči.

Draga Potočnjak: Strinjam se z vsem, kar je izpostavil Branko. Bistveno pa se mi zdi še to, da bi otroci ob ogledu predstave začutili, da smo tudi vse tisto, kar je že pred nami živelo na tem zemljepisnem prostoru. Da zgodovina tega prostora, njegovo ljudsko izročilo, bajeslovje, mitologija, da vse to živi v nas. Da nismo le to, kar gledamo zdaj, ampak tudi vse, kar so bili ljudje nekoč. [...] Pravljice nas opominjajo, da so stvari od nekdaj jasne, da junaka določa njegov značaj, da obstaja natančen razloček med dobrim in zlim. Kdor je dober, mu je z dobrim povrnjeno, če ne gre drugače, mu pri tem pomagajo nadnaravna bitja. [...] Prav se mi zdi, da naši mladi junaki nosijo njihova imena in da značajske lastnosti pravljičnih junakov presevajo na junake iz sodobnosti. Življenje dobi pravi smisel takrat, ko v sebi premagamo strah oziroma v njem najdemo pogum.

Andreja Kopač: Govorimo o arhetipskem vzorcu, ki kot preteklo živi v sedanjem. Vedno imaš možnost, da nekaj narediš, potegneš za seboj prijatelje. Vsak od nas lahko sproži dejanja, kakršna so nekoč sprožili arhetipski junaki, sprejme odločitev, ki ni vsiljena od zunaj, ampak je njegova. Parkur omogoča, da stopimo iz svoje sobe in pogledamo stvari v novi luči, gremo ven. Arhetipski vzorci junaštva vse to že vsebujejo, aktivirati pa jih mora vsak sam.

MINI KVIZ ZA MLADE: Vsi junaki zbrani

Vprašanja:
1) Kdo so ajdi?
2) Kdo so pesjanarji?
3) Naštej vilinska bitja!
4) Kdo so krivopete ali krivjopete?
5) Kdo je zapisal: »Kdor ima moč, je ne sme imeti le zase, temveč mora pomagati drugim.«

Odgovori:
1) Ajdi so bili velikani, ki so živeli po gorah. Obnašali so se s kaliami in zaro so nasuli reke, jezera in doline.
2) Pesjanarji so bitja s človeško podobo. Imela so le eno nogo in eno oko sredi čela.
3) Vilinska bitja so vile, škrate in pomočni mojstre.
4) Krivopete so divje babe, ki so imele zelene lase, narobe obrnjena stopala in dlani, ponoči so strašile otroke in celo jedle človeško meso.
5) Pisatelj France Bevk v *Peru Kekpu*.

MLADINSKO
Slovensko mladinsko gledališče
Vilharjeva 11, 1000 Ljubljana
Tel.: + 386 (0)1 3004 900
Faks: + 386 (0)1 3004 901
E-naslov: info@mladinsko-gl.si
www.mladinsko.com

Svet SMG:
Slavko Slak – predsednik, Breda Brezovar Goljar, Uroš Kaurin, Semira Osmanagić, Ana Železnik

Strokovni svet SMG:
dr. Svetlana Slapšak – predsednica, Tatjana Ažman, mag. Tomaž Gubenšek, Željko Hrs, Blaž Šef

V. d. direktorja: Tibor Mihelič Syed
01 3004 906 | tibor.mihelic@mladinsko-gl.si

Strokovni sodelavec za umetniški program: Goran Injac
01 3004 905 | goran.injac@mladinsko-gl.si

Režiserja: Matjaž Pograjc, Vito Taufer

Dramaturg: dr. Tomaž Toporišič
01 3004 916 | tomaz.toporisic@mladinsko-gl.si

Vodja trženja: Sanja Spahić
01 3004 908 | sanja.spahic@mladinsko-gl.si

Lektorica: Mateja Dermelj
01 3004 918 | mateja.dermelj@mladinsko-gl.si

Strokovna sodelavka: Tina Malič
01 3004 917 | tina.malic@mladinsko-gl.si

Tehnični vodja: Dušan Kohek
01 3004 909 | dusan.kohek@mladinsko-gl.si

Vodja projektov: Dušan Pernat
01 3004 907 | dusan.pernat@mladinsko-gl.si

Vodja koordinacije programa: Vitomir Obal
01 3004 919 | vitomir.obal@mladinsko-gl.si

Tajnica gledališča: Lidija Čeferin
01 3004 900 | info@mladinsko-gl.si

Računovodkinja: Mateja Turk
01 3004 903 | mateja.turk@mladinsko-gl.si

Knjigovodkinja: Tina Matajc
01 3004 904 | tina.matajc@mladinsko-gl.si

Prodaja vstopnic: Gabrijela Bernot
01 425 33 12 | smg.blagajna@siol.net

Predstava je nastala s podporo
Ministrstva za kulturo RS.
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Ustanoviteljica Slovenskega mladinskega gledališča je Mestna občina Ljubljana.
Mestna občina Ljubljana